

Provtagning av strandbadvatten 2017

Miljö- och hälsoskydds-enheten
Rapport september 2017

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsensheten (MHE) har under sommaren 2017 bedrivit tillsyn på badplatserna i Österåker där kommunen har skötselansvar. Badvattenkvalitén kontrolleras genom att vattenprov tas. Kontroll sker också av skötseln av stranden och omgivande ytor samt i tillhörande sanitära anläggningar. MHE tittar också efter tecken på algblooming och om badet påverkas av fåglar som med sin avföring kan innebära ett hot mot badvattenkvalitén och de hygieniska förhållandena på stranden. Vid varje inspektionstillfälle dokumenteras även de yttre förutsättningarna vid badet som väder, vind, temperatur och siktdjup. Alla uppgifter dokumenteras på Havs- och vattenmyndighetens webbsida badplatsen.

Badplatserna har 2017 haft bra badvattenkvalité med endast tre fall av förhöjda värden som drabbade Brevik, Fiskartorpet och Linanäs. Alla förhöjda värden uppkom vid den första provtagningen, innan badsäsongen startat. Proven togs strax efter ett kraftigt regn vilket ofta kan resultera i att höga bakteriehalter uppkommer och kan härledas till ökade flöden av dagvatten. Vid omprovet som togs omedelbart efter att de förhöjda värdena mottogs av miljö- och hälsoskyddsensheten, var bakteriehalterna tjänliga.

En lokal förening tog ett eget prov i Solbergasjön som visade på mycket höga värden av bakterier. Då det rådde vissa tveksamheter kring hanteringen av provet, hörde föreningen av sig till miljö- och hälsoskyddsensheten och undrade om Solbergasjön kunde inkluderas vid nästa provtagningstillfälle. Så gjordes och Solbergasjön hade då låga bakteriehalter.

Vid Badholmen och Breviksbadet har det förekommit vissa problem med avföring från vitkindade gäss. En algblooming av mindre omfattning drabbade Domarudden under augusti månad. Den gick dock fort över och inga rapporter om någon som blivit sjuk inkom till kommunen. En mer omfattande algblooming har pågått i sjön Ruggen under sommaren men inte heller där har några sjukdomsfall rapporterats.

Bakgrund

Tillsyn och provtagning på badvatten har utförts under lång tid i Österåkers kommun och har ändrats beroende på förändringar i lagstiftningen. Nu reglerar badvattenförordningen (2008:218) provtagning och tillsyn av badplatserna. Den styr exempelvis hur ofta vattenprov ska tas och på vilka parametrar. Havs- och Vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (2012:14) beskriver närmare hur tillsynen ska bedrivas.

De bad som ingår i denna rapport är följande:

- Domarudden
- Österskärs havsbad
- Breviksbadet
- Linanäsbadet
- Garnsviksbadet
- Badholmen
- Fiskartorpet
- Trälhavsbadet
- Skärgårdsstadsbadet
- Valsjön

Provtagningarna vid Skärgårdsstadsbadet och Trälhavsbadet som inte är allmänna bad där kommunen står för skötseln, sker på uppdrag av Roslagsvatten som en del i deras kontroll av avloppsreningsverkens utsläppspunkter vid Margretelund och Skärgårdsstad.

Syfte

Syftet med badvattenprovtagningen och tillsynen är förutom att upprätthålla lagstiftningen, att minska risken för människors hälsa och miljön och att i tid kunna åtgärda och varna för en förorening av badvattnet. Syftet är också att kontrollera att baden sköts korrekt och att det ser bra ut kring badplatserna. Ytterligare ett syfte är att allmänheten ska ges möjlighet att själva kunna kontrollera badvattenkvaliteten på den badplats de vill nyttja genom att använda webbsidan badplatsen där alla provresultat redovisas.

Utförande och metod

Inspektion och provtagning ska ske minst tre gånger under det som klassas som badsäsong i Stockholmsområdet. Badsäsongen sträcker sig mellan den 21 juni och 15 augusti. Strax innan säsongen startar tas även ett referensprov. Totalt tas alltså minst fyra prov under en sommar. Analysen görs av bakterier av typen E. coli samt Intestinala enterokocker som är tarmbakterier och indikerar påverkan från avföring. Vid varje provtagningstillfälle görs även en okulär besiktning av området kring badstranden samt inspektion av sanitära anläggningar. När provresultaten inkommer till miljö- och hälsoskyddsenheten redovisas dessa på Havs- och Vattenmyndighetens webbplats badplatsen. Länk till badplatsen finns från kommunens webbplats. Vid avvikande förhöjda halter av bakterier följs Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer gällande uppföljande provtagning. På Linansäsbadet, Breviksbadet och på Badholmen har även en screeninganalys utförts som ger svar på närvaro av eventuella miljögifter.

Resultat

Tabell 1 Resultaten från provtagningarna där rött indikerar otjänligt badvatten och grönt, tjänligt med anmärkning och blått är tjänligt.

Badplatser	V24	V24	V28	V31	V33
Österskärs havsbad					
Breviksbadet					
Domarudden					
Garnsviksbadet					
Badholmen					
Fiskartorpet					
Linanäsbadet					
Skärgårdsstadsbadet					
Trälhavsbadet					
Valsjön					

De förhöjda värden som uppmättes under säsongen 2017 var följande: Breviksbadet den 12 juni, då det var otjänligt, Fiskartorpet och Linanäsbadet var den 12 juni tjänligt med anmärkning. Vid omprov visade baden tjänliga bakteriehalter. De förhöjda värdena kan direkt relatera till regn och höga dagvattenflöden vid den första provtagningen.

Fåglar finns vid alla badplatserna men vid Breviksbadet, Fiskartorpet och framförallt Badholmen är mängden fåglar större och bidrar till viss olägenhet. Dessa bad besöks i perioder av gäss vars avföring kan orsaka förorening av badvattnet men är framförallt en nedskräpningsfråga. Vid provtagningstillfällena har det inte noterats några gäss förutom vid något enstaka tillfälle men avföring har konstaterats och de största problemen bedöms vara vid Badholmen där klipporna ofta är täckta av fågelbajs och i Brevik där sandstranden i perioder var nerbajsad. Ett lägre stängsel sattes upp vid Breviksbadet med syfte att avhålla gässen från att komma upp på stranden. Funktionen bedömdes dock inte vara helt tillfredställande och stängslet togs snart bort. Skötseln av baden bedöms som helhet fungera bra.

En algblomning av mindre omfattning drabbade Domarudden under augusti månad. Den gick dock fort över och inga rapporter om någon som blivit sjuk inkom till kommunen. Information lades upp på kommunens webbplats, på Face Book och vid själva badplatsen. En mer omfattande algblomning har pågått i sjön Ruggen under sommaren, där enligt uppgift hela sjön har varit drabbad. I Ruggen finns inget allmänt bad som provtas regelbundet men det har aldrig tidigare inkommit uppgifter till kommunen om algblomning i sjön. Av denna orsak inkluderades Ruggen i de sjöar där kommunen i år har genomfört ekologisk provtagning. Ett algprov skickades av en privatperson till Stockholms Universitet för artbestämning men det gick inte att säkert fastställa om det var giftiga arter eller inte.

Diskussion

Bedömningen av badsäsongen 2017 är att det varit få förhöjda värden. Den troligaste orsaken är det torra vädret som minskade den påverkan dagvatten har på badens vattenkvalité. De avvikande värdena i vid första provtagningsstillfället bedöms vara en tillfällig förorening som härleds till stora dagvattenflöden. De skyltar som ska möjliggöra information om avrådan för bad och annat har nu satts upp av sport- och friluftsenheten.

Gäss på badplatser kan orsaka förorening på land och medföra försämrade badvattenkvalité om inte städning sker tillräckligt ofta. Vitkindad gås är fridlyst men Länsstyrelsen kan ge tillstånd till skydds jakt.

PEAB har tagit över skötseln av baden och vid provtagningsstillfällena har det inte varit några problem med nedskräpning eller liknande så bedömningen är att städningen har fungerat bra. Inga klagomål gällande detta har heller inkommit till miljö- och hälsoskydds enheten.

Orsaken till algblomningen i Domarudden är oklar. Det fanns förutsättningar med varmt och stilla väder som möjliggör alg tillväxt. Då inget prov togs går det inte att fastställa om det var giftalger eller inte. Då blomningen var mycket kortvarig är bedömningen att detta inte är något stort problem. Inga rapporter om någon insjuknad har dock inkommit till miljö- och hälsoskydds enheten. En orsak att inget prov togs var att svaret på algernas eventuella giftighet skulle inkomma långt efter att blomningen upphört då den delen av analysföretaget var på semester samt att det trots analys inte går att säkerställa om algerna är giftiga eller inte då flera algarter kan producera gift men oftast inte gör det. Istället valde miljö- och hälsoskydds enheten att informera på sin webbplats, Face Book och med skylt på badplatsen.